

24 May 2013 Friday 13:45-15:30

Chairmen: Şahinoğlu S., Özen A.

SİVAS FOLKLORUNDA DAVAR YÜZÜ (SAYA GEZME) VE KOÇ KATIM TÖRENİ

Çağrı Çağlar Sinmez¹, Ali Yiğit²

¹Assist. Prof., Selçuk University Faculty of Veterinary, Dept. of Veterinary History and Deontology, cagribey6038@gmail.com

²1Assist. Prof., Kafkas University Faculty of Veterinary, Dept. of Veterinary History and Deontology, aliyig@gmail.com

Hayvancılık, folklor yönünden edebiyatımıza ve inançlarımıza çok şeyler kazandırmıştır. Sivas halkının hayvan sevgisi, koç katımı, davar yüzü (saya gezme) gibi birçok adetleri kökleştirmiştir.

Çalışmada, Sivas Folklorunda davar yüzü ve koç katımı törenlerine ait folklorik bilgilere ulaşılarak unutulmaya yüz tutan hayvancılık geleneklerinin değerlendirilmesi amaçlandı.

Çalışmanın materyalini, Sivas yöresinde folklorik veteriner hekimliği ve hayvancılıkla ilişkili halktan (halk hekimliği uygulayıcıları, hayvan sahipleri ve diğer kaynak kişiler) "bilgi derleme formu" yoluyla 09.04.2012 - 10.07.2012 tarihleri arasında elde edilen folklorik bilgiler oluşturdu.

Çalışmada, kuzuların doğumuna elli gün kala ya da koç katımından yüz gün sonra, kuzunun anasının karnında canlandığına, tüylerinin çıktığına inanılan bu günlerde "davar yüzü" ya da "saya gezme" denilen bir seyirlik oyunun düzenlendiği belirlendi. Doğacak sürü yavrularının sağlıklı, verimli ve bereketli olması ümidiyle kışın en soğuk ayında her sürü sahibinin kapısında tek tek oynanan bu oyun ekibinin beş kişiden (bir Arap, gelin, dede, deve ve tilki) oluştuğu; ekibin köyde gezerek, mani söyleyip yiyecek ve bahşiş (arpa, bulgur, yağ, yumurta) topladığı; toplanan bu yiyeceklerin hayvanların yemlerine (sağlıklı doğum, bolluk ve bereket getirmesi dileğiyle) katıldığı; koç katım zamanı koçların "aşı toprağı" denilen kırmızı toprakla ya da renkli boyalarla süslendiği, koç katım duasının okunarak silahların atıldığı, hangi koyunun "koçsadiğı", hangi keçinin "tekesediğı"nin izlendiği ve bugünün yeni bir başlangıç tarihi olarak pazarlıklarda, borçlanmalarda kabul gördüğü belirlendi.

Sonuç olarak, koç katımının genel olarak sonbaharda yapılmasının, yavrulama zamanlarını kış soğuklarından bahar başlangıcına ötelemek ve doğacak yavruların soğuktan ve açlıktan kırılmasını önlemeye yönelik olduğu; davar yüzü oyununun da doğacak kuzuların sağlıklı ve verimli olması dileğini taşıdığı söylenebilir. Bu törenlerin, Orta Asya Türk kültürünün bir devamı şeklinde geliştiği ve bu çalışmalar ile bu geleneklerin Yazılı Türk Kültür birikimine kazandırılacağı ileri sürülebilir.

Anahtar Kelimeler: Sivas, Folklor, Davar yüzü, Koç katım

THE CEREMONY “DAVAR YÜZÜ” AND “KOÇ KATIMI” IN FOLKLORE OF SİVAS*

Animal husbandry brought many things to our literature and our beliefs in terms of folklore. Animal love of Sivas people has been rooted many traditions such as “koç katımı” (ramming season, mating) and “davar yüzü” (saya gezme).

In this study, it is aimed to evaluate animal husbandry traditional that into oblivion by accessing information related on folkloric of rituals of “davar yüzü”, “koç katımı” in Sivas folklore.

The material of the study, the information obtained by “information review form” from the public (practitioners of folk medicine, animal owners and other source persons) associated with the folkloric veterinary medicine and livestock in Sivas. The information data was collected between 04/09/2012 to 10/07/2012.

In this study, it is stated that a spectacle game so-called “davar yüzü” or “saya gezme” were laid out about fifty days before the birth of lambs or after hundred days of “koç katımı”. In these days it is believed that lambs rouse up and feathers in their mother’s womb; this game is played by a team with five people (Arab, the bride, grandfather, camel and fox) in the coldest winter, played in the front door of every herdsman in the hope of healthy, productive and fertile that will born lambs; the team toured in the village and sing a folk song called “mani” and collected food and vail (barley, wheat, oil, eggs, etc.); these foods are fed to animals (in hope of healthy birth and for bring abundance and fertility); rams dressed up with red soil so-called “aşı toprağı” at the time of “koç katımı” and shooting when reading the prayer of “koç katımı”, and tracing which sheep and a goat wants coition (koçsama, tekeseme) and this day accepted as a new zero hour for bargain and borrowing.

As a result it could be said that the reason of the fall of “koç katımı” is displaced to birth time from cold winter to the beginning of spring and thus prevent of lambs from cold and starvation and the game of “davar yüzü” in the hope of to be healthy and productive for these lambs. It can be argued that these ceremonies, as a continuation of the Central Asian Turkish culture and they can bring in accumulation of Written Turkish Culture with these studies.

**This study based on “Research on Livestock Raising and Folkloric Veterinary Medicine in Sivas Region” titled and with number V-006 CÜBAP research project.*

Keywords: Sivas, Folklore, Davar yüzü, Koç katım